

# ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії

Навчальний рік 2021 - 2022

## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### АНЕСТЕЗИОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ДИТЯЧОГО ВІКУ

Нормативний освітній компонент

Формат освітнього компонента очний

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 228 «Педіатрія»


Освітньо-професійна програма Педіатрія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 5

Силабус навчальної дисципліни  
затверджено на засіданні кафедри  
медицини невідкладних станів,  
анестезіології та інтенсивної терапії  
Протокол від  
“27” серпня 2021 року № 13

Завідувач кафедри

  
\_\_\_\_\_  
(підпис) професор Волкова Ю.В.  
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ  
з проблем хірургічного профілю

Протокол від  
“30” серпня 2021 року № 1

Голова

  
\_\_\_\_\_  
(підпис) професор Сипливий В.О.  
(прізвище та ініціали)

## РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Волкова Юлія Вікторівна - зав.кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії, д.мед.н., професор
2. Долженко Марина Олександрівна – доцент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії, к.мед.н.

## ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. Долженко Марина Олександрівна - доцент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії, кандидат медичних наук.  
Професійні інтереси – анестезіологічне забезпечення та інтенсивна терапія пацієнтів з політравмою.  
Контактний телефон – 0501593361  
Корпоративна пошта - [mo.dolzhenko@knmu.edu.ua](mailto:mo.dolzhenko@knmu.edu.ua)
2. Фадєєв Павло Володимирович - асистент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії  
Професійні інтереси – інтенсивна терапія пацієнтів з хірургічною патологією.  
Контактний телефон – 0976227957  
Корпоративна пошта - [av.rasenko@knmu.edu.ua](mailto:av.rasenko@knmu.edu.ua)
3. Пилипенко Сергій Олександрович - асистент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії, кандидат медичних наук.  
Професійні інтереси – інтенсивна терапія пацієнтів з хірургічною патологією.  
Контактний телефон – 0996019322
4. Мегера Володимир Євгенович - асистент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії, кандидат медичних наук.  
Професійні інтереси –анестезіологічне забезпечення та інтенсивна терапія пацієнтів з хірургічною патологією.  
Корпоративна пошта - [vy.mehera@knmu.edu.ua](mailto:vy.mehera@knmu.edu.ua)  
Контактний телефон – 0664152109
5. Ткачук Олексій Юрійович - асистент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії, кандидат медичних наук.  
Професійні інтереси –анестезіологічне забезпечення та інтенсивна терапія пацієнтів з хірургічною патологією.  
Контактний телефон – 0509401776
6. Дейнеко Максим Олександрович – асистент кафедри медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії  
Професійні інтереси – інтенсивна терапія пацієнтів у комі різного генезу.  
Контактний телефон – 0936606537  
Корпоративна пошта - [m.deineko@knmu.edu.ua](mailto:m.deineko@knmu.edu.ua)

Консультації: прийом відпрацювань та очні консультації проводяться викладачами кафедри щоденно з 8 до 15 години на кафедрі, по суботах- черговим викладачем за розкладом в АСУ.

Локація : кафедра медицини невідкладних станів, анестезіології та інтенсивної терапії знаходиться на 4 поверсі 2 корпусу КНП «Міська клінічна лікарні швидкої та невідкладної медичної допомоги ім.проф.О.І.Мещанінова» ХМР , провулок Балакірева 3-А.

## ВСТУП

**Силабус навчальної дисципліни** «Анестезіологія та інтенсивна терапія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Медицина» та проєкту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Педіатрія».

**Опис навчальної дисципліни.** Дисципліні «Анестезіологія та інтенсивна терапія з особливостями дитячого віку» навчаються студенти 5 курсу (9-10 семестр навчання). Протягом курсу проводяться практичні заняття, що охоплюють широкий спектр важливих проблем анестезіології та інтенсивної терапії з особливостями дитячого віку при граничній для інтерніста і хірурга патології та читаються лекції. Також студенти навчаються під час самостійної роботи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Анестезіологія та інтенсивна терапія з особливостями дитячого віку» є набуття студентами компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Педіатрія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 228 Педіатрія.

Вивчення дисципліни дозволить студентам оцінювати стан дитини, виявляти порушення, які становлять погрозу життю дитини, мати цілісну уяву про принципи інтенсивної терапії недостатності основних систем організму та анестезіологічного забезпечення хірургічних втручань. По закінченню занять кожен студент повинен мати чіткі знання по інтенсивній терапії гострих розладів діяльності основних систем організму дитини, при проведенні реанімації, володіти основними методами реанімації та інтенсивної терапії, вести догляд та спостереження за важкими хворими з особливостями дитячого віку, оцінювати стан дитини, знати принципи анестезіологічного забезпечення хірургічних втручань у хворих з особливостями дитячого віку та з супутньою патологією.

Студенти повинні навчитися загальним методам клінічної, лабораторної та інструментальної діагностики недостатності органів та систем організму, надавати невідкладну допомогу при гострих порушеннях дихання, кровообігу, гострому пошкодженню нирок, гострих водно-електролітних розладах та порушенні кислотно-лужного балансу.

Основними завданнями вивчення дисципліни є набуття студентами компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми: розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, застосовувати професійні навички (вміння), медичні засоби, втручання та дії для забезпечення пацієнтові гідного ставлення, приватності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального спілкування, толерантної та неосудної поведінки. Приймати обґрунтовані рішення, демонструвати здатність працювати в команді, діяти соціально відповідально та свідомо.

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є методики та технології, які використовуються при анестезіологічному забезпеченні хірургічних втручань та в інтенсивній терапії, прикладна патологічна фізіологія порушень життєва важливих функцій та методи їх корекції; невідкладна допомога та інтенсивна терапія невідкладних станів.

**Пререквізити дисципліни** (перелік дисциплін, вивчення яких має передувати цій дисципліні)

Нормальна анатомія, нормальна фізіологія, біохімія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, клінічна фармакологія, лабораторна діагностика, функціональна діагностика з особливостями дитячого віку, пропедевтика дитячих хвороб, дитяча хірургія.

# 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни** є підготовка студента умінням надання невідкладної допомоги при екстремальних і невідкладних станах, які зустрічаються в медичній практиці, з урахуванням особливостей дитячого віку.

## 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- Володіти методами діагностики порушень життєво-важливих функцій організму при критичних станах, які виникають при травмах, техногенних катастрофах, отруєннях, ускладненнях соматичної патології та надання невідкладної допомоги з урахуванням особливостей дитячого віку.
- Тракувати основні клініко-лабораторні показники порушень життєво важливих функцій організму дитини.
- Засвоїти та використовувати основні принципи організації невідкладної допомоги потерпілим дитячого віку. Їх транспортування, моніторингу.
- Планувати обстеження та лікування хворих з порушеннями життєво важливих функцій.
- Діагностувати ознаки клінічної смерті та термінальних станів, проводити серцево-легеневу та церебральну реанімацію. Особливості серцево-легеневої реанімації у дітей.
- Застосувати загальні принципи та методи анестезіологічного забезпечення різних оперативних втручань.
- Застосовувати основні алгоритми інтенсивної терапії невідкладних станів, в тому числу у дітей.

Після вивчення дисципліни здобувач освіти повинен знати:

- Анатомо-фізіологічні особливості дитини.
- Патофізіологічні, біохімічні зміни в організмі при критичних станах з урахуванням особливостей дитячого віку.
- Основні фармакологічні препарати та речовини, які застосовуються при невідкладних станах у пацієнтів дитячого віку.
- Шкали оцінки важкості дитини APACHE -2, SOFA, APS .
- Вірогідні ускладнення анестезії, її вплив на психоемоційний стан дитини.
- Основні невідкладні стани, що зустрічаються в практиці лікаря: в дитячій хірургії, травматології, неврології, терапії з особливостями дитячого віку.

Вміти:

- Оцінювати стан дитини, діагностувати термінальні стани, клінічну смерть.
- Оцінювати і трактувати клініко-лабораторні та інструментальні обстеження, рентгенограми, дані неінвазивного моніторингу з урахуванням особливостей дитячого віку.
- Проведення серцево-легеневої реанімації (закритий масаж серця), методику дефібриляції у пацієнтів дитячого віку.
- Вміти проведення відновлення прохідності дихальних шляхів, методів штучної вентиляції легень на дошпитальному та шпитальному етапі надання невідкладної допомоги з урахуванням особливостей дитячого віку.

- Обґрунтувати вибір фармакологічних препаратів та речовин для надання невідкладної допомоги при шоках, дихальній недостатності, отруєннях з особливостями дитячого віку.
- Засвоїти тактику підготовки дитини для оперативного втручання під загальною та регіональною анестезією.

### 1.3. Компетентності та результати навчання

<b>Інтегральна компетентність</b>	Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
<b>Загальні компетентності</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</li> <li>2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</li> <li>3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</li> <li>4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</li> <li>5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</li> <li>6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</li> <li>7. Здатність працювати в команді.</li> <li>8. Навички міжособистісної взаємодії.</li> <li>9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</li> <li>10. Здатність спілкуватись іноземною мовою.</li> <li>11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</li> <li>12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</li> <li>13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</li> <li>14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</li> <li>15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</li> </ol>
<b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Навички опитування та клінічного обстеження дітей різних вікових груп.</li> <li>2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.</li> <li>3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.</li> <li>5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.</li> <li>6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.</li> <li>7. Здатність до діагностування невідкладних станів.</li> <li>8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.</li> <li>9. Навички надання екстреної медичної допомоги.</li> <li>11. Навички виконання медичних маніпуляцій.</li> <li>16. Здатність до ведення медичної документації.</li> </ol>

### Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

#### Випускник повинен:

1. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, спадковий анамнез, загальний стан пацієнта, зовнішній вигляд за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого. Оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дитини відповідно до віку, якість догляду, вигодовування немовлят та харчування дітей.

Обстежувати стан нервової, серцево-судинної, дихальної, травної, сечовидільної, кістково-м'язової, ендокринної систем; оцінювати стан внутрішньоутробного розвитку плоду за даними висоти дна матки, розрахунку маси плоду, аускультативі його серцебиття.

2. Оцінювати інформацію щодо діагнозу в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, застосовуючи стандартну процедуру, використовуючи знання про дитину, її

органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.

3. В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу та серед прикріпленого дитячого населення:

3.1. Вміти виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження хворого, знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

3.2. Вміти встановити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за допомогою співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, клініко-генеалогічного аналізу та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

3.3. Призначити лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі найбільш вірогідного або синдромного діагнозу, за стандартними схемами, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

3.4. Здійснювати диференційну діагностику захворювань шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

3.5. Вміти встановити попередній клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, висновки диференційної діагностики, знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

4. Визначати необхідний режим навчання, праці та відпочинку здорових дітей та при лікуванні хворих на захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

5. Визначати необхідне відповідне до віку харчування здорових дітей та лікувальне харчування хворих на захворювання, у тому числі, дитині 1-го року життя зі спеціальними потребами, в умовах закладу охорони здоров'я, вдома, у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

6. Визначати характер лікування хворих (консервативне, оперативне) при захворюваннях в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, у санаторно-реабілітаційних умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

7. Визначити головний клінічний синдром або чим зумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану дитини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

8. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.

9. Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми.

#### 11. Навички виконання медичних маніпуляцій

Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

12.2. В умовах лікувальної установи на підставі анамнестичних даних, загального огляду та гінекологічного обстеження жінки, використовуючи знання про репродуктивні органи жінки, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, з використанням стандартної процедури:

Проводити оцінку пацієнтки та медичних критеріїв прийнятності методу контрацепції;

Визначати план обстеження пацієнтки перед вибором методу контрацепції;

Проводити консультування з питань планування сім'ї;

Проводити підбір сучасного методу контрацепції для різних категорій населення;

Проводити відбір з контингенту хворих осіб, що потребують медико-генетичного консультування;

Вибрати доцільний метод пренатальної діагностики у кожній конкретній ситуації.

13. Проводити санітарно-гігієнічні та профілактичні заходи, планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб:

14. Планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб:

17. За умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу:

вести медичну документацію щодо пацієнта використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.

20. В умовах закладу здоров'я за стандартними методиками на підставі офіційних статистичних даних:

20.2. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини; приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги; проводити контроль якості медичного обслуговування на основі статистичних даних, експертного оцінювання та даних соціологічних досліджень з використанням індикаторів структури, процесу та результатів діяльності; визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.

22. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

23. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

24. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.

25. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

26. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

27. Демонструвати уміння ефективно провадити професійну діяльність, застосовуючи сучасні науково-доказові дані.

28. Обирати відповідні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

29. Демонструвати готовність оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання з допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

30. Демонструвати уміння вербального і невербального спілкування, вміння працювати у мультидисциплінарній команді.

## 2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 2.1 Опис дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	денна форма навчання	
		Нормативна	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 228 «Педіатрія»	Рік підготовки:	
		5-й	-й
		Семестр	
		9-10-й	-й
		Лекції	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 50 самостійної роботи студента – 40	Освітній ступень: другий (магістерський) ОПП Педіатрія	10 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	год.
		Лабораторні	
		- год.	год.
		Самостійна робота	
		40 год.	год.
		Індивідуальні завдання:- год.	
		Вид контролю: диф.залік	



### 2.1.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	Вид лекції
1	Загальна та клінічна анестезіологія з особливостями дитячого віку.	4	онлайн
2	Інтенсивна терапія гострої дихальної недостатності.	2	онлайн
3	Шок. Патогенез, класифікація, клінічні прояви, лабораторна діагностика, моніторинг, сучасна інтенсивна терапія різних видів шоку.	2	онлайн
4	Інтенсивна терапія гострого пошкодження нирок та гострої печінкової недостатності.	2	онлайн
Всього лекційних годин		<b>10</b>	

### 2.2.2. Практичні заняття

№	Тема	Кільк. годин	Форми контролю
1	Серцево-легенева і церебральна реанімація з особливостями дитячого віку.	<b>5</b>	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
2	Загальні питання анестезіології з особливостями дитячого віку	<b>5</b>	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
3	Методи діагностики та корекція порушень водно-електролітного обміну і кислотно-основного стану (КОС)..	<b>5</b>	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
4	Гостра дихальна недостатність (ГДН).	<b>5</b>	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
5	Гостре порушення кровообігу. Шокові стани.	<b>5</b>	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
6	Гостре пошкодження нирок(ГПН) та гостра печінкова недостатність.	<b>5</b>	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на

			задану тему.
7	Коматозні стани. Травматичні ушкодження.	5	Усне опитування, тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
8	Диф.залік	5	Усне опитування, тестовий контроль
	Всього	40	

### 2.2.3. Самостійна робота

№ з\п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Серцево-легенева і церебральна реанімація з особливостями дитячого віку.	7	Методичні вказівки, відеороліки	Усне опитування, тестовий контроль, реферати, виступи на задану тему, презентації
2.	Загальні питання анестезіології з особливостями дитячого віку	5	Методичні вказівки, відеороліки	Усне опитування, тестовий контроль, реферати, виступи на задану тему, презентації
3.	Методи діагностики та корекція порушень водно-електролітного обміну і кислотно-основного стану (КОС).	5	Методичні вказівки, відеороліки	Усне опитування, тестовий контроль, реферати, виступи на задану тему, презентації
4.	Гостра дихальна недостатність (ГДН).	8	Методичні вказівки, відеороліки	Усне опитування, тестовий контроль, реферати, виступи на задану тему, презентації
5.	Гостре порушення кровообігу. Шокові стани.	5	Методичні вказівки, відеороліки	Усне опитування, тестовий контроль, реферати, виступи на

6.	Гострі отруєння.	5	Методичні вказівки, відеороліки	задану тему, презентації Усне опитування, тестовий контроль, реферати, витути на задану тему, презентації
7.	Гостре пошкодження нирок (ГПН) та гостра печінкова недостатність.	5	Методичні вказівки, відеороліки	Усне опитування, тестовий контроль, реферати, витути на задану тему, презентації
	Всього	<b>40</b>		

### 3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

**3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти за ЕСТС організації навчального процесу (диф. залік) здійснюється на підставі «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти у ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 №181.**

**Поточна навчальна діяльність** (далі ПНД) контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами.

**Оцінка ПНД** здійснюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (традиційної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (с точністю до сотих) за поточну діяльність викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ. Мінімальна кількість балів, яку має набрати студент для допуску до диф. заліку - 70 балів, мінімальна позитивна оцінка на диф. заліку або іспиті відповідно 50 балів.

**Самостійна робота здобувача (СРЗ).** Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу**

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120
4.95-4.99	119
4.91-4.94	118
4.87-4.9	117
4.83-4.86	116
4.79-4.82	115
4.75-4.78	114
4.7-4.74	113
4.66-4.69	112
4.62-4.65	111

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.91-3.94	94
3.87-3.9	93
3.83- 3.86	92
3.79- 3.82	91
3.74-3.78	90
3.7- 3.73	89
3.66- 3.69	88
3.62- 3.65	87
3.58-3.61	86
3.54- 3.57	85

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

**Підсумковий семестровий контроль** проводиться після завершення вивчення дисципліни у формі диференційованого заліку. **Диференційований залік (ДЗ)** – проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни. Допуск до ДЗ визначається у балах поточної навчальної діяльності, а саме: min - 70, max - 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від - 50 до – 80 балів.

ДЗ передбачає наступні контрольні елементи:

1) Вирішення пакету тестових завдань, що охоплює програму з дисципліни, включає тестові завдання з бази тестових завдань ІТІ «Крок» та ЛІІ «Крок-Б» за попередні 5 років. Критерій оцінювання – **90%** вірно вирішених завдань.

2) Завдання щодо оцінювання теоретичних знань за всіма темами дисципліни, що додаються в таблиці «Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті», що додається.

3) Оцінювання засвоєння практичних навичок під час проведення диференційованого заліку за таблицями «Критерії бального оцінювання практичних навичок, які входять до диференційованих заліків та іспитів» та «Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті», що додаються.

4) Завдання з практичної та професійної підготовки, що відображають уміння та навички під час curaції тематичних хворих, оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень з метою діагностики та вибору лікувальної тактики, що визначені у межах програм навчальних дисциплін ;

5) Виконання медичних маніпуляцій у межах програми навчальної дисципліни, тощо.

#### **Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з дисциплін**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили

«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем,

	володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

### Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини дисципліни	За кожну відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

**Оцінка з дисципліни** є сума балів за ПНД та ДЗ у балах від min – 120 до max - 200 і відповідає традиційній оцінці: «задовільно», «добре», «відмінно»

### Відповідність оцінювання дисципліни в балах оцінюванню в традиційних оцінках

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

### 3.2. Питання до диф.заліку

1. Клінічна смерть та інші термінальні стани. Основні й додаткові ознаки клінічної смерті.
2. Негайний етап СЛРЦ.
3. Ознаки ефективності реанімації, показання до припинення реанімації.
4. Спеціалізований етап СЛРЦ. Показання до прямого масажу серця.
5. Види зупинки кровообігу та їх діагностика.
6. Лікарські засоби, що використовуються на спеціалізованому етапі серцево-легеневої та церебральної реанімації, їх дози.
7. Шляхи введення медикаментів під час реанімації та їх обґрунтування.
8. Техніка електричної дефібриляції.

9. Ускладнення реанімації.
10. Визначення післяреанімаційної хвороби. Патогенез післягіпоксійного набряку мозку.
11. Поняття про декортикацію, децебрацію, смерть мозку.
12. Основні напрями лікування післяреанімаційної хвороби. Інтенсивна терапія набряку мозку.
13. Класифікація видів анестезії.
14. Дихальні контури, що застосовують в анестезіології. Поняття низько поточної анестезії.
15. Інгаляційні анестетики: фармакологія, практичне застосування, переваги і недоліки.
16. Неінгаляційні анестетики: фармакологія, практичне застосування, переваги і недоліки.
17. Компоненти загальної анестезії.
18. Етапи анестезіологічного забезпечення.
19. Ускладнення загальної анестезії.
20. Показання та протипоказання до використання неінгаляційних анестетиків.
21. Види та методи регіонарної анестезії.
22. Особливості загальної анестезії в амбулаторних та ургентних умовах.
23. Особливості підготовки хворих до операції та наркозу.
24. Фізіологічні та патофізіологічні особливості проведення загальної анестезії у дітей та хворих похилого віку.
25. Роль води та електролітів у організмі. Поняття про осмолярність, її корекція.
26. Клінічні ознаки дегідратації та гіпергідратації, методи інтенсивної терапії.
27. Дегідратація: ізотонічна, гіпертонічна, гіпотонічна. Причини виникнення, клінічні ознаки, методи корекції.
28. Гіпергідратація: ізотонічна, гіпертонічна, гіпотонічна. Причини виникнення, клінічні ознаки, методи корекції.
29. Причини та ознаки гіпо- та гіпернатріємії, методи лікування.
30. Порушення обміну хлору.
31. Патофізіологічні порушення при гіпо- та гіперкаліємії, клініка, діагностика, корекція.
32. Буферні системи організму. Показники кислотно-основної рівноваги.
33. Поняття про ацидоз, діагностика, корекція.
34. Поняття про алкалоз, діагностика, корекція.
35. Клінічна анатомія та фізіологія системи зовнішнього дихання. Легеневий кровообіг.
36. Регуляція дихання. Нереспіраторні функції легенів.
37. Класифікація гіпоксій. Класифікація гострої дихальної недостатності.
38. Дихальна недостатність: етіопатогенез та принципи лікування.
39. Оксигенотерапія: методи, показання, токсична дія кисню.
40. Показання до ШВЛ, критерії їх ефективності. Різновиди ШВЛ.
41. Визначення шоку. Класифікація та патофізіологія шоків. Визначення ступеню тяжкості шоків.
42. Загальні принципи інфузійно-трансфузійної терапії шоківих станів.
43. Патогенез, клінічний перебіг та ІТ травматичного шоку.
44. Патогенез, клінічний перебіг та ІТ геморагічного шоку.
45. Патогенез, клінічний перебіг та ІТ анафілактичного шоку.
46. Патогенез, клінічний перебіг та ІТ септичного шоку.
47. Патогенез, клінічний перебіг та ІТ опікового шоку.
48. Визначення та класифікація отрут. Шляхи надходження отрути до організму людини та їх вплив на перебіг отруєння.

49. Стадії гострих отруєнь. Загальні принципи лікування гострих отруєнь.
50. Патонегез, клініка та ІТ при отруєнні метиловим спиртом.
51. Патонегез, клініка та ІТ при отруєнні етиловим спиртом та його сурогатами.
52. Патонегез, клініка та ІТ при отруєнні опіатами та барбітуратами.
53. Патонегез, клініка та ІТ при отруєннях фосфоорганічними речовинами.
54. Патонегез, клініка та ІТ при отруєнні кислотами та лугами.
55. Патонегез, клініка та ІТ при отруєнні чадним газом.
56. Патонегез, клініка та ІТ при отруєнні грибами.
57. Особливості невідкладної допомоги при укусах комах і тварин.
58. Астматичний статус – принципи лікування.
59. Пневмонія, класифікація пневмоній, принципи лікування.
60. Гострий респіраторний дистрес – синдром, етіопатогенез, принципи лікування.
61. ТЕЛА – етіопатогенез, принципи лікування.
62. Класифікація утоплень, клініка, невідкладна допомога.
63. Невідкладна допомога при різних типах набряку легенів.
64. Інтенсивна терапія післяопераційної ГДН.
65. Класифікація гострого пошкодження нирок. Причини виникнення і патогенез гострого пошкодження нирок (ГПН).
66. Диференціальна діагностика преренальної та ренальної олігоурії, анурії. Лабораторна діагностика ГПН. Стадії клінічного перебігу ГПН.
67. Основні принципи лікування ГПН. Розрахунок добової потреби в рідині у хворих з ГПН.
68. Класифікація гострої печінкової недостатності. Причини виникнення гострої печінкової недостатності.
69. Клінічні прояви гострої печінкової недостатності. Лабораторна діагностика.
70. Основні принципи лікування ураження печінки.
71. Екстракорпоральні методи детоксикації, показання та протипоказання, технічні засоби, техніка виконання.
72. Методи диференціальної діагностики коматозних станів. Визначення глибини коми.
73. Інтенсивна терапія при комах: гіпо-, гіперглікемічній, гіперосмолярній.
74. Інтенсивна терапія при комах: печінковій, уремичній.
75. Патофізіологія, діагностика, особливості перебігу, реанімаційні заходи, інтенсивна терапія та заходи запобігання ускладненням при тяжкій черепно-мозковій травмі.
76. Моніторинг внутрішньочерепного тиску. Моніторинг стану свідомості і седації.
77. Патофізіологія, діагностика, особливості перебігу, реанімаційні заходи, інтенсивна терапія та заходи запобігання ускладненням при політравмі.
78. Патофізіологія, діагностика, особливості перебігу, реанімаційні заходи, інтенсивна терапія та заходи запобігання ускладненням при синдромі тривалого стискання.
79. Патофізіологія, діагностика, особливості перебігу, реанімаційні заходи, інтенсивна терапія та заходи запобігання ускладненням при електротравмі.

#### **Перелік практичних навичок, якими повинен оволодіти здобувач освіти при вивченні дисципліни**

1. Методика проведення та контролю ефективності виконання штучної вентиляції легень та непрямого масажу серця у дітей різного віку.
2. Методика проведення інтубації трахеї у дітей.
3. Забезпечення прохідності дихальних шляхів у новонароджених.
4. Методика та показання для проведення неінвазивної пульсометрії у новонароджених.
5. Проведення дефібриляції серця за допомогою ручного автоматичного дефібрилятора-кардіовертера у дітей.



## Індивідуальні завдання(ІЗ)

Гострі порушення кровообігу
Інтенсивна терапія травматичних ушкоджень: політравма, синдром тривалого стиснення, електротравма
Захворювання та ураження дихальної системи
Сучасні методи підходу до інфузійної терапії при критичних станах.
Лікування гострого болю, сучасні підходи .
Патофізіологічні механізми розвитку синдрому внутрішньогрудної напруги.
Клінічні прояви та діагностика гострої серцевої недостатності, порушень серцевого ритму. Основні напрями інтенсивної терапії.

- Підготувати презентацію за обраною темою.
- Провести клінічний розбір дитини.
- Підготувати реферат про сучасний стан проблем та нових підходах з особливостями дитячого віку, що до лікування патології за обраною темою.

ІЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни, при проведенні «диференційованого заліку». Загальна сума балів за ЗНД та ІЗ не може перевищувати 120 балів.

### 4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які викладач пред'являє до студента при вивченні дисципліни.

Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути зваженим, уважним. Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни та планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте. При роботі на кафедрі та в клініці необхідно дотримуватися всіх протиепідемічних заходів щодо COVID-19 (<https://moz.gov.ua/koronavirus-2019-ncov>) .

У лекційному курсі максимально використовуються дидактичні засоби (мультимедійні презентації, слайди). На практичних заняттях необхідно приділити увагу опануванню практичних навичок, які передбачені програмою дисципліни. Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). На практичних заняттях не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття. Не допускаються запізнення студентів на

практичні заняття. Робота студентів здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Харківському національному медичному університеті, затвердженого наказом ХНМУ від 27.08.2021 №184. Пропуски лекцій та практичних занять відпрацьовуються година в годину викладачу групи або черговому викладачу в системі АСУ. Прийом відпрацювань та консультації проводяться щоденно з 9 до 16 години, по суботах – після реєстрації на відпрацювання в системі АСУ.

Студенти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контактуйте з викладачем.

## **5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Формувати у студентів такі навички академічної доброчесності:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій доброчесності та професійної етики
- самостійно виконувати навчальні завдання
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до них
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ

[http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc\\_uchproc/polog-sex.doc](http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc)

## **6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### **Базова**

1. Анестезіологія та інтенсивна терапія. За ред. Ф.С. Глумчера та співав. Підручник для ВНЗ III-IV рівнів акредит. К.: Медицина, 2020 р. – 360 с.
2. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник / за ред. І. П. Шлапака. – К.: Фенікс, 2015. – Т. 2. – 500 с.
3. Анестезиология и интенсивная терапия в педиатрии. Под ред. Дж. Грегори: пер. с англ. М.: 2007 – 1284 с.
4. БАЗОВІ РЕАНІМАЦІЙНІ ЗАХОДИ. Рекомендації Європейської Ради Реанімації 2021.

### **Допоміжна:**

1. Морган Дж.Э., Михаил М.С., Марри М.Дж. Клиническая анестезиология. в 3-х томах,- 4-е изд. 2016.- 1210 с
2. Чепкий Л.П., Новицька-Усенко Л.В., Ткаченко Р.О. Анестезіологія та інтенсивна терапія. Підручник для ВНЗ III-IV рівня акредитації. К.: Вища школа, 2003. – 399 с.
3. Miller RD (ed.) Miller's anesthesia. Eighth ed. 2 v. 2015,- 3377 pp.
4. Невідкладна медична допомога. За ред. Ф.С. Глумчера, В.Ф. Москаленка К.: "Медицина" – 2006. – 632 с.
5. Неотложная медицинская помощь. Справочный практического врача. Под ред. З. Мюллера. М., 2005. – 323 с.
6. Посібник для практичних занять з анестезіології та реаніматології. Частина I та II / За ред. Л.В.Усенко. - К.: Здоров'я, 1993,1995.

### **Інформаційні ресурси.**

1. Лекції
2. Сторінка кафедри на платформі дистанційної освіти ХНМУ «Moodle»  
<http://31.128.79.157:8083/course/view.php?id=2380>

3. Сторінка кафедри на сайті ХНМУ
4. Бібліотека
5. Кафедральні підручники та посібники, методичні розробки
6. Сторінка кафедри в репозитарі ХНМУ  
<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/159>
7. Матеріали МОЗ щодо COVID-19 <https://moz.gov.ua/koronavirus-2019-ncov>
8. База клінічних протоколів діагностики і лікування МОЗ України.  
<https://moz.gov.ua/>
9. Центр тестування Крок 2 <https://www.testcentr.org.ua/uk/krok-2>
10. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги". Новий клінічний протокол «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап». <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-mozukraini-vid-05062019--1269-prozatverdzhennja-ta-vprovadzhenja-mediko-tehnologichnih-dokumentiv-zistandardizacii-ekstrenoi-medichnoi-dopomogi>
11. Міністерство охорони здоров'я України. [Електронний ресурс] – режим доступу <https://moz.gov.ua/>
12. Всесвітня організація охорони здоров'я в Україні. [Електронний ресурс] – режим доступу <https://www.who.int/countries/ukr/ru/>
13. Компанія PROFESSIONAL MEDICAL EDUCATION. [Електронний ресурс] – режим доступу <http://www.pme.com.ua/>
14. Офіційний сайт Європейської ради з реанімації - <https://www.erc.edu/>
15. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ  
[http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc\\_uchproc/polog\\_komis\\_ad\\_text.pdf](http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf)
16. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ  
[http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc\\_uchproc/polog-sex.doc](http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc)
17. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті  
[http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc\\_uchproc/polog\\_ad\\_etyka\\_text.pdf](http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf)
18. Матеріали МОЗ щодо коронавірусної інфекції  
<https://moz.gov.ua/koronavirus-2019-ncov>